

EL BON PASTOR

Revista per a preveres i diaques

Jo soc el bon pastor: conec les meves ovelles, i elles em coneixen a mi, tal com el Pare em coneix, i jo conec el Pare. I dono la vida per les ovelles.

Número 123
Maig 2020
(bis)
Any XI

Pòrtic.....	3
ARMAND PUIG I TÀRRECH	
Un sol cor i un sol esperit	6
El servei de la missa a la televisió	
CARLES CAHUANA	
Reflexions sobre la retransmissió de la missa	
BERNAT JULIOL	
Presència dels preveres a la televisió	
DAVID ABADIAS	
Experiència pastoral en temps de pandèmia	
JOAN ÀGUILA	
Acompanyat grups <i>on-line</i>	
CARLOS BOSCH FALGUERAS	
Una web catòlica i moderna per evangelitzar avui	
ORIOR GIL TERMES	
Coneguem la Passió segons Sant Joan	
ANTONI PÉREZ DE MENDIGUREN CROS	
El prevere, des de l'amor caritatiu, generador d'esperança	
JAUME MAYORAL	
L'ensenyament no s'atura	
NORBERT MIRACLE FIGUEROLA	
Sols, però ben acompanyats	
JUAN MANUEL BAJO LLAURADÓ	
Testimonis.....	23
2020. La Setmana Santa de la pandèmia	
SEBASTIÀ AUPÍ	
Treure bè de tot mal	
JOSEP MARIA TURULL	
Covid-19 superat: «La meva vida té sentit pels altres»	
CARLES MUÑIZ	
Des de la residència d'ancians	
RAMON CABANAS ANTICH	
Acompanyant en temps de pandèmia	
JUAN FELIPE RODRÍGUEZ AGUDELO	
Un bisbe ens parla.....	33
Perquè puguis contar i gravar en la memòria, la vida es fa història	
+ANTONI VADELL I FERRER	

Equip de redacció Agustí Borrell, Norbert Miracle, Xavier Morlans, Daniel Palau, Armand Puig. Sota el patrocini de la *Càtedra de Teologia Pastoral Josep Pont i Gol*

Disseny original Animaset

Dipòsit Legal T- 1085 - 2014 revistaelbonpastor@gmail.com www.elbonpastor.cat

Si voleu col·laborar econòmicament en el sosteniment i difusió de la revista podeu fer els vostres donatius a

La Caixa 2100-0272-33-0101212882

Moltes gràcies

Pòrtic

L'Església a Catalunya en temps del Covid-19

ARMAND PUIG I TÀRRECH
Rector de l'Ateneu Universitari Sant Pacià

Per regla general, la revista *on-line* EL BON PASTOR publica un número cada mes. Tanmateix, els mesos d'abril i maig d'enguany, 2020, en publiquem dos. La situació de confinament provocada pel covid-19 feia aconsellable augmentar la comunicació entre els lectors de la nostra revista, atès que tots estem separats físicament si bé espiritualment ens sentim molt a prop els uns dels altres. Mentrestant, en aquests dos mesos des de mitjan març, quan va començar el confinament, fins ara, les deu diòcesis amb seu a Catalunya han experimentat modes diversificats i creatius de presència telemàtica, tant litúrgica com pastoral, tant grupal com acadèmica. N'hi ha prou de recordar el programa «L'Ateneu a casa», que ha permès traslladar al format telemàtic la graella de tots els cursos presencials impartits a l'Ateneu Sant Pacià, amb plena implicació de professors i alumnes, tant de les tres facultats com dels vuit instituts que el formen. Les xarxes de telefonia i d'internet han unit allò que les mesures sanitàries necessàriament separaven. I les xarxes socials s'han convertit en autopistes per on han circulat i circulen centenars de propostes eclesials, dutes a terme amb la intenció de contrarestar la manca d'accions litúrgiques i activitats pastorals presencials. Com subratlla en una carta adreçada al BON PASTOR el P. Josep M. Camprubí, salesià, aquestes setmanes hem vist «tants bons pastors que han anat tenint cura del ramat del Senyor».

Doncs bé, la pastoralitat dels ministres ordenats i l'anhel de tantes persones (practicants i menys practicants) de no quedar fora de la vida que brolla de la Paraula de Déu i dels sagraments, s'han trobat en un punt dolç: la retransmissió telemàtica per streaming d'actes de tota mena vinculats amb l'acció pastoral de l'Església. Aquest número no vol fer ni de bon tros una relació exhaustiva de les iniciatives telemàtiques que s'han pres aquests dos mesos. Hem convidat una quinzena llarga de persones a aportar el seu testimoni, que no és complet ni únic. Ben al contrari, sabem que hi ha hagut moltes iniciatives en les realitats d'Església, les quals han anat cobrint pràcticament tots els camps de l'acció pastoral: eucaristies, pregàries, catequesis, caritat, servei als pobres, cursos acadèmics, reflexions sobre la Paraula, atenció als malalts, adoracions eucarístiques, devocions marianes... fins i tot manifestacions populars realitzades en els llocs de confinament i «traspasades» al format telemàtic. Ha predominat la retransmissió telemàtica per *streaming*, però no es poden oblidar altres modalitats com

ara els textos enviats per *WhatsApp*, les filmacions escampades per *Youtube*, els contactes i els missatges per les xarxes socials, els xats amb preguntes i respostes en el marc de l'acompanyament espiritual, fins i tot les converses mantingudes, enmig del dolor i del sofriment, mitjançant les tàblets, entre malats de coronavirus isolats als hospitals o ancians reclosos a les residències i els seus familiars i amics. Realment, tot ha passat de cop a l'era digital!

Les xifres són il·lustratives. La missa papal diària a la capella de Santa Marta de les 7 del matí ha estat seguida cada dia per un milió i mig de persones. Un diumenge habitual, entre les misses en català de Montserrat i de TVE-2, s'ha arribat a més de 270.000 connexions, a les quals cal afegir les misses diocesanes i parroquials (un nombre desconegut de connexions) i les misses en castellà de TV-13. Tenint en compte que una connexió pot equivaler a una mitjana de 2 o 3 persones, penso que no és arriscat afirmar que cada diumenge uns 700.000 catalans (el 10%) poden haver seguit la missa telemàticament i en directe, i que en alguns dies forts de Setmana Santa aquesta xifra pot haver-se acostat al milió de persones. De fet, més d'un testimoni recollit en aquesta publicació constata que, en la seva església, hi ha hagut més persones en celebracions retransmeses telemàticament que, anteriorment, en celebracions presencials. Val a dir que Catalunya és un país on les creences religioses no es manifesten fàcilment, i aquesta, diguem-ne, ocultació queda facilitada per l'anonimat de l'espectador telemàtic.

Les preguntes teològiques i pastorals que es plantegen són d'índole molt diversa, i caldrà temps per anar-les responnent. Una qüestió prèvia és que no tenim dades del tot fiables sobre l'abast de les retransmissions telemàtiques. Caldrà esperar algun estudi realitzat *ad hoc*. Mentrestant, cal remarcar que, segons una manera de dir habitual del nostre poble, es fa una distinció entre «anar a missa (físicament)» i «seguir la missa (per televisió)». En el primer cas, es participa en un sagrament, que és un signe eficaç i salvador, mitjançant l'assistència i la recepció directa de la matèria sacramental –el cas més clar és el pa i el vi de l'eucaristia, és a dir, la comunió sacramental. En el segon cas, els qui segueixen una missa són espectadors d'una retransmissió telemàtica, en la qual l'assistència i la participació poden existir en graus notables d'intensitat però on tan sols és possible la comunió espiritual.

En l'homilia del III diumenge de Pasqua el Cardenal Omella va establir una analogia encertada entre el baptisme de desig i la comunió espiritual, en la qual, segons Tomàs d'Aquino, Jesús entra de veritat en el cor. L'Església considera el baptisme de desig –o de sang– un autèntic baptisme, però no l'ha recomanat mai i el limita a casos realment extraordinaris: batejar vol dir que la matèria baptismal, l'aigua, es vessa sobre el cos del catecumen. Aquesta insistència en la matèria sacramental no respon a cap concepció de tipus màgic sinó que s'emmarca en la teologia de l'encarnació, tal com apareix en el pròleg joànnic: «la Paraula s'ha fet carn» (Joan 1,14).

Aplicant l'analogia del baptisme al sagrament de l'Eucaristia, és pertinent llegir Joan 6,56: «Qui menja la meua carn i beu la meua sang, està en mi, i jo, en ell». Els efectes de l'encarnació es manifesten amb la presència i la unió entre Jesús i els deixebles, i aquests

els reben mitjançant el fet de menjar i beure el cos i la sang del Senyor. Per tant, si bé la comunió espiritual no és una simple evocació d'una presència sinó un acte conscient de la persona que voldria rebre l'eucaristia i que per tant entra en la presència de Jesús, de fet no es pot equiparar a la comunió sacramental. La comunió espiritual és d'iniciativa personal i produeix tots els seus efectes en el cas d'impossibilitat de rebre la comunió sacramental. En aquesta, pel seu costat, la iniciativa correspon a l'assemblea litúrgica i al seu centre, Crist, el qual es fa present mitjançant el seu cos i la seva sang, que mengen i beuen els qui hi participen. En expressió de Mn. Joan Torra, «l'Altre, el Crist mateix, em dona aquell aliment que jo no em puc donar a mi mateix, i ho fa perquè em coneix com jo no em conec».

Per tant, la plasmació del misteri de l'encarnació i la realitat de l'assemblea que escolta la Paraula i menja i beu el cos del Senyor, són els elements propis de la comunió sacramental, de l'«anar a missa», que la distingeixen de la comunió espiritual, pròpia dels qui opten, sovint per causa major, per «seguir la missa». Dient-ho de manera un xic simplificada, en els casos ordinaris (no d'impossibilitat) «seguir la missa» és una decisió estrictament personal –que pot tenir fins i tot el caràcter d'una *praeparatio sacramenti*. En canvi, l'«anar a missa» és una decisió de naturalesa comunitària, ja que m'afegeixo a l'assemblea litúrgica i hi participo de manera plena mitjançant la recepció dels sant misteris.

Dit això, cal ponderar pastoralment tot el que ha passat i passa aquestes setmanes de confinament, en les quals moltes persones s'han atansat a la celebració telemàtica de l'eucaristia i a la transmissió d'altres accions i activitats eclesials i hi han trobat un gran consol enmig del dolor, la solitud, l'angoixa i la mort que els envoltava. El servei prestat des de molts indrets, sobretot per preveres i laics joves i de mitja edat, ha ajudat moltes persones i ha mantingut viva la flama de les comunitats cristianes. Tot això ha de ser valorat i agraït. Resta el fruit d'un temps extraordinari, que tindrà de ben segur repercussions en el futur, sobretot en el camp de la instrucció cristiana i, potser, en alguns aspectes de l'acompanyament de les persones. Cal, però, subratllar que la litúrgia i els sacraments de l'Església –amb aquest nom i en la seva plenitud– són un esdeveniment arrelat en la història salvadora i que, per tant, han de ser viscuts pel poble sant de Déu de manera presencial.

Un sol cor i un sol esperit

El servei de la missa a la televisió

CARLES CAHUANA

prevere del bisbat de Terrassa

Celebrant de la Missa Dominical a TVE Catalunya

Les retransmissions de les celebracions de l'eucaristia tenen ja una llarga història, i a casa nostra, des de fa més de 35 anys, la missa ha estat retransmesa cada diumenge per Televisió Espanyola a Catalunya.

Abans de la pandèmia del Covid-19 la retransmissió de la missa per televisió anava dirigida principalment a les persones grans, malaltes o impedides que no podien anar a l'església, essent aquesta l'única manera de poder participar de la celebració.

Les restriccions de desplaçaments i les mesures de confinament han fet que les misses que es retransmetien cada diumenge no es dirigeixin només als ancians o malalts, sinó a tota la feligresia.

És significativa l'audiència de les misses per televisió, i sobretot en aquestes darreres setmanes. Algunes dades: la missa del 22 de març de 2020, en ple confinament, va ser seguida per 72.000 espectadors, que representa un 6,7 % de les persones que en aquell moment estaven veient la televisió a Catalunya. A aquesta xifra caldria sumar-li el nombre de persones que seguien la missa del Monestir de Montserrat, o les de tantes parròquies que donada la situació han començat a emetre la pròpia celebració per diversos mitjans.

Últimament s'ha fet servir el terme "virtual" per anomenar aquestes misses. La missa, però és ben real, en un lloc i temps concret, celebrada en aquell precís moment en què la persona la veu (*en directe*, en l'argot televisiu). No és una celebració enregistrada ni un producte audiovisual. I això fa que el fidel se senti participant en aquell mateix moment de la celebració.

Fins a l'inici de la pandèmia, la missa de TVE a Catalunya es celebrava al Monestir de Sant Domènec de les religioses Dominiques de Sant Cugat del Vallès, molt a prop dels estudis de TVE. Aquesta proximitat facilitava el treball a l'equip tècnic, que s'hi havia de desplaçar cada diumenge al matí. A partir de l'estat d'alarma, i per indicació de la direcció de la cadena pública, s'ha tornat als estudis de TVE Sant Cugat, on ja s'havia celebrat aquesta missa feia anys.

Per a moltes persones, i especialment en aquest temps de pandèmia i confinament, la missa televisada ha estat un moment privilegiat de pregària, d'escolta de la paraula de Déu, de meditació. Precisament pel fet de no poder combregar sacramentalment, això també ha suposat un veritable desig de poder rebre la Comunió. De ben segur que el Senyor farà que, quan ens puguem retrobar al voltant de l'altar, tinguem més set de Déu, de la seva Paraula i de rebre el seu Cos i la seva Sang.

Reflexions sobre la retransmissió de la missa

BERNAT JULIOL

monjo del monestir de Santa Maria de Montserrat

Mig en broma, mig seriosament, des del Departament de comunicació de Montserrat solem dir que el nostre objectiu per a les retransmissions de la missa és assolir una audiència zero. Això voldria dir que tothom podria anar personalment a l'església, que no hi hauria malalts ingressats o ancians impeditos a les residències. Tanmateix, la realitat del món en què vivim ens ensenya que aquesta participació unànime només l'assolirem en la litúrgia celestial, a la presència del Gran i Únic Sacerdot. Mentrestant, aquí, haurem de continuar treballant amb la càmera i el micròfon!

La situació actual en què ens hem trobant durant els darrers mesos a causa del COVID-19, en què s'han hagut de suspendre les celebracions de la missa amb presència de fidels, ha posat en primer pla (i mai tan ben dit) la necessitat de les retransmissions televisades de l'Eucaristia. Catedrals, parròquies i comunitats religioses han abocat els seus esforços a facilitar que els cristians poguessin participar espiritualment i telemàtica de la Taula del Senyor. A part d'algunes retransmissions ja habituals, hem vist com molts utilitzaven les noves tecnologies, especialment el Youtube, per portar la Paraula a les llars confinades del nostre país.

Aquest fenomen ens pot ajudar a fer algunes reflexions sobre les retransmissions de la missa. Parlem en concret de les retransmissions de l'Eucaristia, no d'altres pregàries que també puguin viatjar a través de les ones o de la fibra òptica. Una cosa és pregar Laudes o Vespres (per exemple) a través d'una retransmissió, en comunió amb l'assemblea, i l'altra és assistir virtualment a una Eucaristia, en què la plena participació sempre es veurà afectada per la no presència física a la celebració.

Un primer punt a destacar és, doncs, el gran servei que poden oferir els mitjans de comunicació en la tasca pastoral i d'evangelització. Si aquest és un fet que ja havíem pogut constatar amb anterioritat, el confinament actual ens l'ha demostrat abastament. L'Església, des de l'antiguitat, sempre s'ha caracteritzat per saber utilitzar els mitjans més moderns per predicar la Paraula. Ara tampoc no podem quedar al marge de la revolució comunicativa del món actual. Com molts estan fent ja, hem d'entrar en l'univers no només de la ràdio o la televisió, sinó també en el de les xarxes socials.

El confinament ha posat especialment de manifest com d'important és la retransmissió de la missa per a tots aquells que no poden desplaçar-se personalment a l'església. Em deia un bon amic, capellà de dos hospitals, que feia impressió veure aquests dies com els malalts veien i

vivien la missa a través de la celebració dominical a Montserrat. Les dades ens confirmen aquest fet. La missa de Montserrat ha tingut una audiència acumulada de 200.000 persones cada diumenge durant el confinament, amb puntes com el Divendres Sant amb 300.000 espectadors o 400.000 durant la Vetlla Pasqual.

Ara bé, què passarà quan retornem a la nova normalitat? Malauradament sempre hi continuarà havent persones que per malaltia, per edat o per altres circumstàncies estaran impedides d'assistir personalment a la celebració eucarística. Els altres, però, poden córrer el risc d'haver-se acostumat a anar a missa el diumenge des del sofà de casa. Tanmateix, amb això no n'hi ha prou. La plena participació en el Sagrament del Cos i de la Sang de Crist només té lloc a través de la presència física.

Mons. Manel Nin, exarca apostòlic per als catòlics de ritu grec a Grècia, escrivia fa uns dies sobre els riscos litúrgics de l'«on line». Ho comparava amb una antiga heretgia cristològica, el docetisme. Quedar-se només amb la retransmissió de la missa, sense acudir-hi personalment, implicaria viure una sacramentalitat desencarnada, allunyada de la materialitat necessària. En el fons, seria no prendre's seriosament l'Encarnació del Crist. És aquesta una feina pedagògica que els pastors també haurem de continuar fent per situar l'Eucaristia en el lloc que li correspon en el si de la vida espiritual del cristià.

Però, des d'un altre punt de vista, hi ha encara un altre risc de les retransmissions de la missa a través de la televisió: l'adopcionisme. És a dir, l'extrem oposat del que ens parlava Mons. Nin: no prendre's seriosament la dimensió divina de la litúrgia. Les retransmissions, amb el seu detallisme i totes les seves necessitats operatives, poden oblidar-se del Misteri, d'allò Sagrat que hi ha en tota acció litúrgica i, especialment, en l'Eucaristia.

La cada vegada més forta presència dels mitjans audiovisuals en les nostres celebracions ens ha de fer també reflexionar sobre com utilitzar-los i en quines condicions.

Presència dels preveres a la televisió

DAVID ABADIAS

Prevere del bisbat de Terrassa

Degà de la Facultat Antoni Gaudí (Ateneu Sant Pacià)

Quan als anys 50 i 60 el bisbe Fulton Sheen feia unes xerrades catequètiques a la televisió Nord-americana, en molts sentits era un pioner, un aventurer que s'atrevia a posar-se davant de les càmeres (i a la vegada davant d'un públic presencial), i portar l'evangelització a un estadi nou, modern, atrevidament innovador.

Amb ell i amb els que el van seguir, poc a poc la presència de sacerdots, bisbes i religiosos a les televisions es va anar fent més habitual. També a casa nostra. De fet, el primer sacerdot que va aparèixer a la televisió ho feu el 28 d'octubre de 1956, (festivitat de Santa Clara) als estudis de TVE, el dia de la inauguració dels estudis televisius. Es va oficiar una missa i es van beneir els locals.

I la història continua fins arribar als nostres temps, on s'han fet més habituals l'ús dels medis audiovisuals com eina d'evangelització, de catequesis, i també d'acompanyament espiritual amb la celebració de la Missa per televisió i radio (especialment pensat aquells que no poden assistir a la celebració amb la seva comunitat parroquial). I el mateix va passar amb internet. Avui dia no és estrany trobar sacerdots, religiosos/es i bisbes a les xarxes (amb resultats diversos).

Però el que no podíem imaginar era que, en l'espai d'unes poques setmanes, sinó dies, la presència de sacerdots i la retransmissió de la missa per les xarxes (*facebook, Instagram...*) es multiplicaria increïblement. De fet, si això ja era difícil d'imaginar, més encara ho era, que jo mateix m'hi trobes sent un d'aquests.

Com tots sabem arrel de la brutal i contundent arribada del Covid-19, la vida ordinària mundial va canviar. Radicalment. També a les parròquies. De cop i volta ens vam trobar sense poder celebrar missa amb les nostres comunitats. Tancats a les rectories, inventant formules i materials per mantenir les catequesis d'infants i joves *online*, i organitzant les Càrites per no deixar de donar el seu servei, i alhora per protegir als nostres voluntaris (molts d'ells persones de risc). Ja des de l'inici alguns sacerdots ràpidament s'organitzaren per celebrar les misses a les xarxes. Càmeres, mòbils, ordinadors... tot bullia.

A l'inici de tot, nosaltres, els mossens de Mollet del Vallès (vivim quatre sacerdots a la parròquia de St. Vicenç), no vam entrar en aquesta cursa, precisament perquè tants ho feien (i de manera molt vàlida). Vam pensar que oferint els canals i horaris de les misses

que es feien a la televisió, ja serviria per atendre i acompanyar als creients. Molts seguien les misses amb el Sant Pare a Roma, o amb els bisbes locals, o per les xarxes amb els seus mossens.

Però a mesura que la situació s'allargava, i sobretot, a mesura que anàvem rebent trucades de gent que ens demanava que preguéssim pels seus malalts o que encomanéssim els seus difunts a les misses que celebràvem individualment i amb l'església tancada, es va anar creant una inquietud sobre si estàvem fent tot el que podíem per ajudar a viure aquest estrany moment a la nostra comunitat. De fet, hem anat i anem a fer uncions a Residències i Hospitals, mantenim oberts els serveis del Menjadors de Càritas i del Banc d'aliments, anem fent unes minicategories via *WhatsApp* i anem al cementiri a acompanyar als pocs familiars que hi poden accedir mentre preguem pel seu difunt que està sent enterrat. Però podíem fer més? I aquí ens vam plantejar de començar a fer també nosaltres les misses online. De fet vam fer la primera retransmissió el Dijous Sant (amb un ordinador portàtil i de manera un xic precària). Però va ser molt ben acollida i molt agraïda pels feligresos. Divendres Sant ho vam fer millor (sobretot referent al so), i quan vam aconseguir una càmera més professional ja vam fer un bon salt de qualitat. La gran sort que vam tenir és que el vicari més jove tenia coneixements tant d'ordinador, com de so, com de muntatge. Sense ell hauríem d'haver contractat algú (si es que hagués estat possible...) per fer aquest pas. Per sort, el teníem a ell. I tot va començar a funcionar. Així, des del Tríduum Pasqual anem fent misses online cada dia. De dilluns a divendres a les 20,05 (després dels aplaudiments), i els dissabtes i diumenges a les 12.00. Ara, quan la gent ens demana que preguem pels seus malalts o que oferim la missa pels seus difunts ho podem fer junts. Ells ho poden seguir des de casa. Si això ajuda i porta una mica més de pau i consol als familiars, ja ens donem per satisfets de tota la feinada que ha suposat. És més, el principal motiu de posar-nos en marxa inicialment fou pregar amb ells, i que la feligresia ho pugues sentir i viure ni que fos telemàticament.

És estrany predicar sense la comunitat al davant. Personalment sempre m'ajuda molt mirar les cares i els ulls, captar el seu moment, la seva atenció (o la pèrdua d'ella), i m'ajuda molt tenir aquest *feedback* humà i espiritual. Ara, he de mirar una càmera que no em transmet res. De fet, entenc perfectament perquè el bisbe Sheen quan feia el seu programa tenia davant un públic real. Però ens acostumarem (tampoc serà una realitat permanent), i ho farem el millor que puguem. Farem un xic d'actors, fent veure que mirem un telespectador que està a l'altre costat de la pantalla. Pregarem junts, celebrarem junts. I ho farem mentre encara quedi algú a casa que, seguint les fases de desconfinament, encara no pugui assistir a la missa parroquial. I quan finalment tothom pugui sortir i tornar a les celebracions de l'església, apagarem la càmera, segurament, amb sentiments diversos, contents de poder tornar a celebrar amb tothom dins del temple, però també sorpresos i un xic meravellats de com tants mossens i religiosos, en un moment de crisi global, s'han llençat a trobar camins i solucions per estar a prop de les seves comunitats. Crec que la reacció de l'Església davant d'aquest repte ha estat admirable. Hem de felicitar les iniciatives, la creativitat, la il·lusió, i sobretot la capacitat i la rapidesa de resposta. És un signe d'esperança, indicatiu d'un futur ple d'oportunitats.

Experiència pastoral en temps de pandèmia

JOAN ÀGUILA

*Prevere de l'arquebisbat de Tarragona
vicari episcopal de pastoral*

A l'agrupació parroquial de St. Joan, St. Antoni i el Carme de Valls ho vam tenir clar des de l'inici. La setmana prèvia a la declaració de l'estat d'alarma i el conseqüent confinament ens vam reunir el consell i vam pensar com ho podíem fer. Se'ns plantejaven diferents reptes a molts nivells:

1. Pel que fa a la vida celebrativa: calia repensar la manera de celebrar per tal de poder retransmetre les celebracions per les xarxes socials de la parròquia.
2. Pel que fa a la vida formativa i catequètica: calia reorganitzar la proposta d'educació en la fe de forma telemàtica i repensar els continguts.
3. Pel que fa a la vida caritativa: calia estar preparats davant la possibilitat que hi hagués més persones que necessitessin assistència: aliment, companyia, atenció domiciliària per portar la compra als que no podrien sortir...
4. Pel que fa a l'acompanyament de les persones: calia oferir un espai de trobada i pregària en comú per tal que la incertesa, la por, la soledat, el desànim, la malaltia, la mort d'algú proper, la manca d'esperança... no suposessin un pes massa pesat de suportar.

Preveient aquesta possible situació ens va semblar oportú assegurar la retransmissió de l'eucaristia cada dia des d'un espai molt significatiu per a la gent de la parròquia: la capella de la Mare de Déu de la Candela, ja que els fets de la nostra història que es llegeixen cada any a la novena, relaten com la gent de Valls va confiar en Maria per superar altres situacions semblants com per exemple la pesta anomenada "glànola" del 1348. La celebració de l'eucaristia vam decidir retransmetre-la pel canal de *Facebook* de la parròquia cada dia en *streaming*, respectant l'horari en què se celebraven fins aleshores les misses amb assistència del poble fidel. Molta gent gran es van afanyar a fer-se un compte per poder-se unir en directe a aquestes celebracions que ha comptat amb una participació molt fidel d'unes 120 persones que la visualitzen en directe (quan a l'església, els dies de cada dia, només érem unes 20/30) i unes 500 que la visualitzen durant al dia a qualsevol altra hora en diferit.

Una de les coses que m'agradaria destacar d'aquesta experiència de celebrar la missa *on-line* és el fet que molta més gent s'hi uneix, persones que no venien abans a missa i que la discreció que els ofereix la pantalla del mòbil, tauleta o ordinador fa que superin la reticència que no els permet entrar físicament a l'església. Això em fa pensar que, tot i que tinc molt clar que les celebracions *on-line* mai no podran substituir les presencials, sí que

és veritat que si les podem retransmetre arribarem a un tipus de gent que d'una altra manera no hi arribaríem i, potser, aquesta és també una manera de ser església *en sortida*.

Una cosa que m'ha cridat molt l'atenció és que molta gent em trucaven i m'enviaven missatges per aplicar intencions a la missa que es retransmetia, així com intencions de pregària per persones que estaven malaltes, per sanitaris que estaven esgotats o també per donar gràcies per recuperacions i altes hospitalàries.

Alguns parroquians també em demanaven que posés ciris a la mare de Déu de la Candela i, de forma espontània, molts veïns van començar a posar domassos de color blau-cel als balcons per demanar protecció a la Mare de Déu de la Candela. Són molts els que es poden veure passejant ara pels carrers de la ciutat.

Per mantenir viva la flama de la vida formativa de la comunitat vam decidir oferir recursos catequètics en PDF que es pengen a les xarxes però també s'envien als grups de *WhatsApp* que les catequistes tenen amb les famílies. Vam pensar molt bé que havien de ser uns recursos de caire genèric ja que a les famílies hi ha fills de diverses edats i vam decidir que girassin al voltant de l'evangeli del diumenge: Als adults els oferim una *lectio divina*, també hi ha jocs, manualitats, cançons, dibuixos per pintar per als infants i un oratori per fer junts en família. L'acollida d'aquests materials ha estat boníssima i ens dóna la sensació que ens ha ajudat a implicar la família, cosa que abans del confinament ens resultava realment complicat. Per la gent gran de la parròquia també oferim un estudi d'evangeli, cada setmana pengem al *YouTube* de la parròquia un vídeo d'un quart d'hora on explico una mica per sobre les característiques del text bíblic del diumenge vinent, la seva singularitat, el context i la manera com ens pot interpel·lar avui, convidant a fer-ne una lectura creient. Els dijous oferim una estona d'adoració del Santíssim Sagrament en directe, també a través del *Facebook* i el divendres un viacrucis durant la quaresma i un viacrucis durant el temps de Pasqua (des del canal de *YouTube*). Els dissabtes oferim un visita espiritual a la Mare de Déu de la Candela.

Pel que fa a la vida caritativa de la parròquia vam fer una crida a la gent jove per tal de suplir els voluntaris de Càritas, ja que gairebé tots són població de risc i no podien sortir de casa. La resposta va ser molt sorprenent i generosa; i podem dir que per a nosaltres aquesta situació ha estat una gran oportunitat per incorporar nous voluntaris pels serveis bàsics que hem pogut mantenir.

Pel que fa a l'acompanyament de la vida de les persones, cada vespre a les 11 de la nit fem una estona de pregària retransmesa també en directe. Es tracta d'una estona no massa llarga (20-25 minuts) en què proposo un cant repetitiu per anar entrant en actitud de pregària, llegeixo l'evangeli del dia, una breu reflexió i aplicació a la vida, dos o tres minuts de silenci contemplatiu, pregàries d'intercessió, *parenostre*, *nunc dimitis* i *salve*. Sempre faig el mateix esquema. Tot plegat s'ha anat convertint en una petita comunitat de més de 100 persones que cada vespre ens connectem gràcies a les xarxes socials i preguem junts. Molts em comenten que per a ells ha estat la manera d'introduir-se a la

pregària i que es veuen amb cor, a partir d'ara, de poder-ho mantenir amb una certa fidelitat perquè hi han trobat el gust o, fins i tot, ho necessiten.

No sé pas què farem quan tot això acabi, ens ho haurem de plantejar novament, però el que sí que tinc clar és que moltes de les eines que hem après a fer anar durat aquests dies ens obren un munt de nous horitzons en clau evangelitzadora i pastoral que no podem de cap manera desestimar.

Acompanyant grups *on-line*

CARLOS BOSCH FALGUERAS

*Prevere de l'arquebisbat de Barcelona
vicari de les parròquies de Sant Carles i Sant
Miquel dels Sants*

Un dels primers dies del confinament, després d'anar a comprar al supermercat del barri, fent veure que cuinava, vaig rebre una videotrucada de la meva germana, pel *WhatsApp*. De seguida van començar a aparèixer altres membres de la família. Des de llavors les vídeo trucades grupals han estat constants aquest dies de confinament.

Pot ser que la teva experiència hagi estat semblant. Al principi fa il·lusió la novetat d'una videotrucada grupal, però amb els dies s'ha anat fent normal, fins i tot, pesat. Pot ser que, pel que sigui, la teva pastoral no t'ha exigit fer aquest salt. En qualsevol cas, penso que les reunions grupals telemàtiques són una de les grans aportacions d'aquest confinament. Tot i que, òbviament, no poden substituir la presencialitat, sí que aporten alguns beneficis.

Una part (més o menys gran segons el cas) de la nostra tasca pastoral és l'acompanyament i la formació de grups diversos: vida creixent, catequesi, grups de joves, formacions, grups d'estudi bíblic, activitats més lúdiques, grups de pregària... Aquestes tasques les podem seguir fent via telemàtica de manera analògica: en part igual i en part diferent.

La meva experiència en reunions telemàtiques es redueix a grups amb adolescents, grups d'estudi bíblic amb universitaris, curs Alpha per a allunyats de la fe i reunions de treball. A part de formacions particulars i reunions d'amics i familiars. Així, dividiria les reunions telemàtiques en dos grans blocs: estil conferència (aquelles on un és qui parla d'algun tema i al final hi ha intervencions i/o preguntes) i estil grupal (aquelles on, amb moderador o sense, la conversa és entre tots els membres del grup).

Les plataformes són múltiples. ZOOM és una de les aplicacions amb més versatilitat. Tant la imatge com el so és de molt bona qualitat, es poden veure tots els participants al mateix

temps, és gratuït, es poden dividir els participants en sales; i per poc preu, les reunions poden ser de més de 40 minuts i més de 100 persones. Una altra bona opció és Jitsi-Meet, que també és gratuït, i tot i que pot admetre més de 100 persones sense pagar, és de pitjor qualitat audiovisual.

Aquestes plataformes disposen de diferents opcions per ajudar a facilitar la comunicació entre els membres del grup. Per evitar que sigui un guirigall, el moderador pot apagar els micros dels participants i donar la paraula a qui la demani, es disposa d'un xat on els membres poden anar fent comentaris i preguntes, es pot compartir pantalla i així "projectar" un *PowerPoint* o algun vídeo o document. Com que els nens es distreuen molt, el moderador pot posar certes restriccions (com ara evitar compartir pantalla o desactivar la opció "fons virtual").

Per acabar, m'agradaria fer una breu valoració als inconvenients i avantatges que he considerat de les reunions grupal telemàtiques. Veig dos grans inconvenients. El primer és que la interacció humana presencial, com és obvi, és insubstituïble. Cap pantalla podrà apropar-nos tant a la gent com ho és la interacció natural. Un segon inconvenient que hi veig és la tècnica. Si bé és cert que molts estem fets a les tecnologies, no sempre tothom disposa dels mitjans propis o dels coneixements adequats.

Ara bé, també hi ha alguns avantatges. La distància i la falta de temps en el desplaçament, o no poder estar en dos llocs alhora (a casa amb els nens i amb el grup parroquial) deixa de ser un obstacle: he estat a reunions amb gent de diversos indrets del món. Un segon gran punt a favor és que, com que les interaccions són més costoses, això facilita l'eficàcia, sobretot pel que fa a les reunions de treball. Es respecten amb més facilitat els torns de paraula i hom tendeix a ser més concret i a no dispersar-se tant, cosa que facilita la concreció a les converses.

Dit això, penso que les reunions telemàtiques són una gran eina més enllà del confinament. I que podrem, un cop passat el confinament, aprofitar els seus avantatges tenint en compte els inconvenients.

Una web catòlica i moderna per evangelitzar avui

ORIOI GIL TERMES

prevere del bisbat de Terrassa

rector de les parròquies de Montornès del Vallès i sots delegat de Joventut

A continuació et compartiré *primer*, com ha estat la gènesi de la nostra web, *segon*, quatre idees que em semblen imprescindibles sobre les webs i *tercer*, com ha crescut sorprenentment la nostra web en aquesta època de pandèmia.

La web ha crescut de forma molt accelerada. Tant és així que en dos mesos, hem passat de tenir 1.000 visites a 15.000. Aquest creixement té una relació directa amb la crisi del coronavirus, és evident. De la mateixa manera que els esdeveniments estan marcant el nostre dia a dia, estan marcant la “vida” de la nostra web. Vam veure clarament que ens havíem d'adaptar ràpidament a les necessitats de la gent. Una d'aquestes necessitats ha estat la de comunicar-se, i el que hem fet ha estat donar-hi resposta. El bo és que teníem els mitjans, el temps i les ganes; i ens vam posar a crear.

Havíem de donar una resposta, però no qualsevol resposta. Fruit de les circumstàncies presents, vam obrir la secció de PARRÒQUIA VIRTUAL. Però en llençar-nos ens calia agafar un bon rumb per orientar bé aquesta aventura. Com que estem en procés de “reconstrucció”, tot ho fem sempre en clau evangelitzadora, intentant de cuidar als de dins, però intentant d'arribar als de fora. A continuació proposo quatre punts que em semblen molt importants en el plantejament de qualsevol web. Primer, **no replicar el que altres estan fent** (parròquies o institucions no eclesials). Un exemple: si uns insisteixen en fer-se un horari durant l'etapa de confinament, no diguis tu el mateix. Ser originals, però sempre en base als cinc propòsits que apareixen a Ac 2,42-45. Segon, **la web és com el rebedor de casa**; ara especialment la Parròquia Virtual. La gent allunyada vol saber què està passant a dins d'aquest edifici que anomenem església o en això que anomenem parròquia. El “feligrès potencial” està fent judicis com quan mira TripAdvisor, o una guia turística, amb recomanacions per anar a sopar. Tercer, **la gent va a les parròquies** per les relacions personals, la fraternitat, i es queda per la comunitat i la visió clara de cap a on va. Els escrits, les homilies, el disseny poden ser factors, però no són el factor principal. Dit això, com deia en el segon punt, la web és com el rebedor de casa teva. I si està malament, no convida a entrar; ara, si està bé convida a entrar-hi; i, si quan entres t'hi sents bé, voldràs tornar. Conclusió... Quart, **cuidar la web pot ser una bona inversió com a parròquia evangelitzadora**.

Què hem desenvolupat nosaltres? Penso que el millor és entrar en la web i descobrir-ho per un mateix (www.parroquiesmontornes.org). No obstant això, us comparteixo algunes de les iniciatives que han generat més impacte. La primera, el *Diari de l'Esperança*. Perquè volíem connectar amb la gent. Connectar amb les seves necessitats, interessos o aspiracions reals, també les més nobles del cor. Aquesta és una secció en la qual hi ha un escrit diari molt breu, de lectura ràpida (2-3 min.), però amb el que he volgut donar aire mentre durés aquesta marató del confinament. Aquest diari el faig amb una intenció: sostenir els ànims dels que el llegiran, amb la poderosa arma que és l'esperança. No és una crònica personal sobre el passat, sinó una variada reflexió per a viure aquest temps, present i futur, amb sentit, i sempre moguts per l'esperança.

Vam veure la necessitat que hi havia en els malalts i sanitaris, i vam voler connectar amb la vida dels hospitals. Primer, enviant cartes als malalts i personal sanitari d'un hospital. I segon fent, durant tres dissabtes, “12 hores de pregària pels hospitals”.

Uns dies de molta productivitat i interrelació amb la gent de la comunitat i gent de fora del nostre poble, però connectats a través de la web, va ser la Setmana Santa. Cada dia

teníem novetats per a ajudar a viure el Tridu Pasqual des de: l'evangeli, la música, la TV i el Diari de l'Esperança.

Per a la Pasqua hem preparat la campanya 50 DIES AMB PROPÒSIT. En aquests 50 dies de Pasqua, compartim 50 motius de goig i 50 propòsits. L'objectiu està en descobrir el goig que ens dona la Resurrecció de Jesucrist i portar la nostra fe a la vida concreta, amb propòsits de sentit.

El Diumenge de Pasqua em vaig preguntar, com la Resurrecció de Jesucrist ens ajuda a viure tot el que estem patint ara? Llavors vaig veure que la fe i el Senyor tenen molt a dir també en els mals moments. Així que estem realitzant petites sèries de vídeos en les quals donem unes quantes claus per a viure aquesta crisi. En la secció Vídeos ja tenim penjades dues sèries. BUSCANDO EL NORTE amb les seves 8 claus; es poden veure també al nostre canal de YouTube també (Parròquies Montornès). I una altra sèrie titulada ANCLADOS. Són 5 vídeos per a 5 perfils. Cada vídeo se centra en donar alguna clau per a ajudar a 5 perfils diferents de persones que estan sofrint els efectes d'aquesta crisi.

Ara en aquest mes de maig estem creant material per ajudar a viure connectats entre nosaltres i amb Maria. El mateix farem amb Pentecosta. I la idea més de futur en la que ja estem treballant, és elaborar una secció en la que un "allunyat", quan entri, pugui sentir-se interessat i a gust en aquest rebedor de casa, i vulgui entrar a conèixer més.

Com a **conclusió**, i després d'haver fet diverses avaluacions amb els de l'Equip, pensem que tenir una web i diverses xarxes socials actives és necessari per evangelitzar avui, ajuda a revitalitzar la vida de la parròquia i facilita la comunicació del projecte atractiu de Jesucrist i de l'Església, que qualsevol parròquia intenti comunicar.

Coneguem la Passió segons Sant Joan

Una experiència de formació bíblica en temps de confinament

ANTONI PÉREZ DE MENDIGUREN CROS

*Prevere de l'arquebisbat de Tarragona
Director del Secretariat d'Animació Bíblica*

Davant la situació que ha provocat la pandèmia del Covid-19 i que ens va portar a tots a suspendre tots els actes i activitats amb la presència de persones, són moltes les iniciatives que han omplert les xarxes per a ajudar els nostres cristians a viure amb intensitat uns dies tan especials i centrals per a la nostra fe, com són els que se celebren durant la Setmana Santa.

També les parròquies de l'Arxiprestat de Tarragona vàrem crear una pàgina de *Facebook* (www.facebook.com/arxiprestatdetarragona/) que ha estat el mitjà que ens ha permès mantenir el contacte amb els cristians de la nostra ciutat, retransmetent cada dia

l'Eucaristia, la pregària de l'Àngelus i altres celebracions litúrgiques. També aquesta pàgina ha estat el lloc on s'han anat penjant diversos recursos pastorals.

D'entre tots els recursos que es van oferir, vull explicar-ne un que ha tingut una gran acollida. Com que no van poder-se fer les Conferències quaresmals programades, els rectors de les parròquies vàrem pensar que era necessari posar a disposició de la gent quelcom que servís de formació. I em van encarregar a mi, com a llicenciat en teologia bíblica, fer un acostament al gran relat de la Passió que ens presenta l'Evangelí segons Joan i que és llegit cada any el Divendres sant.

Així doncs, vaig repartir les diverses escenes del relat en 10 dies, de dilluns a divendres, durant les setmanes de Passió i la Setmana Santa. La intenció era fer un comentari d'uns 10-15 minuts que, amb llenguatge senzill i comprensible, ajudés a tots a descobrir els moltíssims detalls que una lectura atenta del text bíblic posa a la llum.

No varen ser necessaris grans mitjans tecnològics per a poder portar-ho a terme. De bon matí, a casa meva, em gravava amb el meu telèfon, aconseguint un vídeo amb prou qualitat que permetia ser escoltat perfectament. I els dies indicats, a les 10 del matí, es penjava aquest vídeo-comentari a la pàgina de *Facebook* de l'Arxiprestat.

Des del primer dia, aquests vídeos van tenir moltes visualitzacions i algunes persones i entitats compartien el vídeo en les seves pròpies xarxes. La pàgina web de l'Associació bíblica de Catalunya (www.abcat.cat) també va compartir els 10 vídeos; i també van ser penjats en el canal de *Youtube* de l'Agrupació d'Associacions de Setmana Santa de Tarragona.

Són moltes les persones que m'han fet arribar el seu agraïment i la seva felicitació per aquesta iniciativa. Tant de bo que aquest temps de confinament hagi servit a molts per a fer una aturada a la nostra vida sempre atrafegada i accelerada i haguem pogut aprofundir en els misteris centrals de la nostra fe. Aquesta va ser la intenció que els Rectors de Tarragona i jo mateix ens vam proposar en posar-nos a *Conèixer la Passió segons sant Joan*, una proposta que, des de la senzillesa, volgué ser una experiència de formació bíblica en temps de confinament.

El prevere, des de l'amor caritatiu, generador d'esperança

JAUME MAYORAL

Prevere del bisbat d'Urgell

delegat de Càritas diocesana d'Urgell

i rector d'Agramunt i pobles de la Ribera del Sió

El goig i l'esperança, la tristesa i l'angoixa dels homes d'aquest temps, sobretot dels pobres i de tota mena d'afligits, són també goig i esperança, tristesa i angoixa dels deixebles de Crist.

Gaudium et Spes

Aquesta pandèmia provocada per la malaltia del Covid-19 ha capgirat la fal·làcia de l'Estat del Benestar que pensàvem que vivíem en el primer món, el "bitxo" ha visualitzat i accentuat la pobresa i la marginació que ja acompanyàvem des de Càritas i altres entitats solidàries, i que ara s'ha fet més general, és a dir la vulnerabilitat reservada a uns, els pobres de sempre, ara s'està generalitzant en molts que estaven fora de la marginalitat. L'Església i la seva acció caritativa i social, ja sigui Càritas o altres entitats eclesials, no defalleix ni defallirà en aquests moments crítics, són experts en humanitat, i ara les tristeses i les angoixes d'aquesta situació de pandèmia arreu del món són entomades per poder-les vèncer.

Algú podia pensar que la situació de confinament, de les fases de desescalada, dels batibulls polítics, de tot l'enrenou econòmic i social que esta generant en la nostra societat i les nostres famílies, faria també confinar l'acció de l'Església i dels seus membres. Res més lluny de la realitat, us ben asseguro que el dia a dia de la tasca de molts dels batejats, entre ells els preveres, va creant i generant una veritable i pasqual esperança. No podem defallir perquè el seu Amor ens empeny a ser-hi, com ens recorda la primera carta de Sant Pere *sempre a punt per a donar una resposta a tothom qui us demani raó de la vostra esperança*. I aquesta és la nostra feina: donar respostes, sense grans discursos, i estar sempre a punt, des d'allò que sabem fer i no podem deixar rovellar, com és la pregària, la presència, l'acompanyament, el saber escoltar,...

No podem quedar-nos «confinats i confitats» a les nostres rectories, esperant la tornada a una «normalitat» que tardarà, i no val a dir que això és una crisi sanitària i nosaltres només som metges d'esperit. Estaríem fallant a molta gent, i especialment als 12.000 voluntaris de Càritas que tenim a Catalunya i que veuen en nosaltres un referent en la caritat, Sant Joan Pau II a *Pastores dabó vobis* defineix al prevere com «l'home de la caritat». És veritat que les mesures que han adoptat els governs i les autoritats sanitàries dificulten el que podem oferir als que ens necessiten, ens han desmuntat de dalt a baix la

manera de fer i estar en les nostres comunitats i en la nostra societat. Per tant hem de reinventar el nostre «sempre a punt», cada dia quan escoltem a les 8 del vespre, des dels balcons, els aplaudiments, podem pensar en els treballadors i voluntaris de Càritas, que un dia més no han fallat a ningú. Això ens ha d'ajudar a vèncer el pessimisme, si el tenim massa viu en nosaltres. Plantegem-nos com podem donar-nos millor als altres, als vulnerables i als que treballen pels vulnerables; com podem acompanyar la gent de Càritas, que també necessiten que els ajudem a reactivar, encara més, el seu amor caritatiu i esperançat. Potser caldria que els féssim protagonistes de les nostres «pancartes» i adreçar-los a tots ells: treballadors, voluntaris, vulnerables un gran i joíós «ens en sortirem».

Què podem fer? Segur que trobarem moltes idees, pròpies o dels companys de ministeri. Seria bo compartir-les, aquest tresor és bo d'oferir-lo, amb allò que en diem la comunió presbiteral. Aprofito aquesta col·laboració a la revista EL BON PASTOR per aportar-ne algunes, que a mi m'estan servint:

És bo agafar cada dia el telèfon i fer una roda de trucades als nostres voluntaris, especialment als més grans, que ho tenen més difícil per col·laborar com voldrien. Ens han dit tantes vegades que són població de risc, ells que sempre s'han arriscat pels fills, els nets... Demanar a les nostres càritas parroquials un llistat de persones grans i soles, persones amb dificultats, per poder compartir amb ells una estoneta de xerrada. Aquí el distanciament social el complim en escriure, malgrat estem a cau d'orella. Hem de ser homes de l'escolta, del saber parar l'orella per deixar arribar el que la nostra gent necessita comunicar, compartir, plorar, cridar, fins i tot denunciar.

Compartir el dia a dia de la feina feta per la nostra Càritas i portar-la a la pregària i a la missa que celebrem en la nostra soledat del confinament del culte. A mi m'ajuda repassar de manera periòdica la feina que fan des de la Càritas Diocesana, i veig que els nostres sempre estan a punt, malgrat veus que la vulnerabilitat s'ha multiplicat exponencialment, i darrera el llistat de feines veure una Església que viu la Pasqua des de l'ajuda als altres, sense defallir, i per tant jo tampoc puc defallir i no els puc fallar. Em necessiten i els necessito.

El prevere encara pot aportar més coses a la tasca de la caritat. Una de molt exigent que no podem descuidar i que ens ateny és la Justícia, no podem deixar de lluitar per buscar la dignitat de totes les persones - aquests dies quan perceps una actitud de menystenir la nostra gent gran - saber cridar alt i fort, al costat de Càritas la importància i la dignitat que tenen. No descuidar els que la pandèmia ha convertit en vulnerables dels vulnerables, els migrants i refugiats. Tenim feina per conscienciar i aconseguir els seus drets ara encara més vulnerats i oblidats. A les nostres comunitats parroquials que acompanyem fer-los hi adonar que no val a dir que ja ho farà Càritas. Aquests dies tots hem de ser Càritas, participar col·laborant en les campanyes que han endegat, campanyes que busquen recursos econòmics per poder arribar a més gent necessitada, sense descuidar la sensibilització tant necessària per a tothom.

Adreçar-te als treballadors de Càritas per agrair la seva feina, animar-los, valorar el seu dia a dia. No val a dir que el sou els obliga, ells i elles també haurien d'estar ben presents

quan sortim a aplaudir o a tocar les campanes de les nostres esglésies, us puc dir amb coneixement de causa que s'ho mereixen. Aquests dies de misses via *streaming*, alguns companys ja ho fan, portar a la celebració la seva tasca, aquest reconeixement que també ajuda a generar més força en el teixit de la feina assistencial que es fa, i no descuidar les víctimes del coronavirus.

No és tant fer un llistat, que podríem allargar amb més exemples, sinó compartir amb vosaltres que en aquest moment de la història que ens ha tocat viure i patir, ara hem de ser-hi més que mai, perquè som els homes de la caritat.

Potser alguns voldreu aprofundir aquest element bàsic en la vida sacerdotal com és la Caritat, us aconsello una petita publicació que ofereix una reflexió ben acurada de la nostra missió a Càritas, i que podeu demanar-nos si no teniu a mà: *El ministeri sacerdotal de Càritas. Tasques que s'han de realitzar, actituds i valors que s'han de potenciar*.

L'ensenyament no s'atura

NORBERT MIRACLE

*Prevere de l'arquebisbat de Tarragona
Delegat diocesà d'ensenyament*

Totes les escoles a Catalunya van suspendre temporalment l'activitat presencial el dia 16 de març, seguint les ordenances dictades per la Conselleria d'Ensenyament. Aquell dia començava un camí de gran incertesa i de moltes dificultats que per a les escoles ha estat un repte en què ens hi jugàvem l'aprenentatge dels nostres alumnes i en alguns casos la continuïtat del nostre projecte educatiu.

Des d'aquell dia les escoles cristianes de Catalunya van començar a treballar amb intensitat per donar servei permanent als alumnes i acompanyar les famílies. Tant és així, que la Universitat Autònoma de Catalunya, no gens sospitosa de simpatia cap a l'escola cristiana, va publicar un estudi per avaluar com van reaccionar les escoles al tancament dels centres en el que arriba a la conclusió que: «Les escoles concertades i les escoles privades han respost mantenint molt l'activitat de demanar tasques als infants, donar feedback, fer classes online, etc».

Certament, en aquestes complicades circumstàncies, les escoles cristianes han continuat l'ensenyament, utilitzant tots els mecanismes possibles i de manera telemàtica des del primer moment, amb una especial dedicació a tota la comunitat educativa, especialment als pares i mares que havien de fer costat als fills en el temps de confinament.

Personalment, he estat testimoni del treball ingent que les Escoles Diocesanes de Tarragona han fet i estan fent durant tot aquest període, que ben segur es pot aplicar a la

resta d'escoles de la FECC. Els mestres i professors han fet un salt tecnològic molt important i han dedicat molt de temps i tots els seus coneixements al treball docent. La coordinació telemàtica entre ells, amb els equips directius dels centres i amb els alumnes ha estat molt laboriosa i eficient, i han aconseguit amb escreix superar el gran impacte que ha suposat la suspensió del curs escolar en tots els nivells educatius.

Les escoles han fet tot això malgrat les dificultats afegides que hem hagut d'afrontar. Com tothom sap, el finançament de les etapes concertades és molt insuficient, no cobreix el cost d'una plaça escolar i ha de complementar-se amb les aportacions de les famílies. Per això, el confinament ha situat a moltes escoles, que ja arrossegaven fortes dificultats econòmiques, en una situació pràcticament de fallida. A més, hem hagut de lluitar contra algunes campanyes en xarxes i en alguns mitjans de comunicació que han intentat intoxicar l'opinió pública i posar-la en contra de l'escola concertada. Hem hagut de sofrir una clara discriminació en algunes decisions de la conselleria, malgrat que formem part del servei públic d'educació de Catalunya, i encara fa poc dies la FECC ha recordat amb contundència que «la situació atípica i greu que vivim amb ocasió dels efectes del Covid-19 no pot ser excusa per obviar o conculcar els principis bàsics del dret i la seva concreció legal», en relació a les irregularitats que s'han produït en l'actual procés de preinscripció.

A hores d'ara, encara no sabem com acabarà aquest curs, ni tampoc com començarà el curs vinent. Ens diuen que els territoris que ja estiguem a la Fase 2 del desconfinament haurem d'obrir les escoles per a determinats cursos, però que l'ensenyament continuarà essent de manera telemàtica. La incertesa de la desescalada al juny i encara més al setembre planteja uns interrogants pel que fa als espais, al nombre de professorat i a les condicions higièniques i sanitàries requerides que no queden resolts per la inconcreció de les declaracions de la conselleria. Com ha declarat Miquel Mateo, secretari general adjunt de la FECC, per dir això, el conseller «ja hauria pogut dir “espavileu-vos com pugueu” ».

Els propers mesos seran crucials no només per vèncer la pandèmia, sinó també per assegurar l'aprenentatge dels alumnes i la llibertat d'ensenyament del nostre país, que ha començat a rebre algunes preocupants agressions aquests darrers dies com ara la no renovació del concert a les escoles amb educació diferenciada.

Una cosa és absolutament necessària: les escoles concertades necessitem com a mínim que s'acompleixi sense més demores la Llei d'Educació de Catalunya pel que fa a l'aportació del concert i que, amb coratge, el govern català endegui un projecte de "rescat" de les escoles que eviti una crisi sense precedents en el sistema educatiu.

Sols, però ben acompanyats

Acompanyament pastoral davant el Covid-19

JUAN MANUEL BAJO LLAURADÓ

*Prevere del bisbat de Tortosa
Delegat diocesà de pastoral de la salut
Director - Coordinador del SIPS*

El coronavirus (Covid-19) ha modificat substancialment els nostres costums i ha restringit la nostra llibertat de moviments, un escenari davant el que mantenir un contacte i proximitat suposa tot un repte per als agents de pastoral en els hospitals.

La velocitat de la instauració de la pandèmia Covid-19, l'aparició constant de nous casos, la gravetat de molts d'ells i la mortalitat que origina fan que adquireixi dimensions de catàstrofe, és a dir, de gran desproporció entre les necessitats d'atenció a tots els nivells i els recursos disponibles. Malgrat la virulència que ha infringit aquest virus, els serveis religiosos dels hospitals han intentat oferir al màxim la seva presència i la seva tasca. Els pacients els necessiten ara més que mai, potser ells no puguin guarir el seu cos, però sí que poden ajudar a curar l'ànima, ja que la missió del capellà hospitalari és sempre la mateixa, la seva tasca és «guarir, curar i consolar, portar al mateix Jesús a tots els malalts», fins i tot als afectats del Covid-19.

Abans d'aquesta pandèmia eren els pacients els qui sol·licitaven la visita del capellà per facilitar-los l'acompanyament pastoral i sacramental. Ara ens aproximem en cada cas el que se'ns permeti per part del personal sanitari del centre, ja que podem ser portadors i transmissors del virus sense saber-ho, i davant la manca de material sanitari (equips de protecció individual (EPI), mascaretes, guants, pantalles protectores), alguna vegada ha resultat complicat acompanyar aquestes persones. Però Déu és molt creatiu i surt a l'encontre de cada cor i en cada circumstància. L'important és que els familiars no tinguin por a cridar al Servei Religiosos perquè el malalt rebi la gràcia i la força de Déu en aquests moments de vulnerabilitat. També ha estat i és reconfortant per a tot el personal de l'hospital que la nostra presència sigui també de respecte i admiració per tots ells, que estan posant l'ànima, el cor i la vida per fer el seu treball, amb una cura i dedicació vers els malalts fins i tot en l'últim detall més simple.

Possiblement l'experiència més difícil de donar resposta és la situació d'aïllament a la que són sotmesos els pacients del Covid-19. Els pacients no poden tenir cap acompanyant excepte quan estan en situació crítica, possibilitant la presència d'un familiar fins a la mort. Moltes vegades la rapidesa d'aquesta situació fa que solament sigui la presència del capellà que l'acompanyi en aquests moments tant decisius. El personal assistencial informa els familiars per telèfon de la situació del pacient. El capellà, en alguns casos fem de mediadors i intentem asserenar tant els familiars com els malalts. Perquè és ben cert que la realitat que m'han comentat molts capellans dels hospitals, és la sensació

d'impotència de no poder acompanyar amb la proximitat aquests malalts, que en aquesta situació estan sols en les lliteres dels box de la unitat d'UCI, els sanitaris enfundats amb els seus vestits, mascarets i pantalles protectores, i en un entorn desconegut sense poder estar amb els seus familiars.

Els capellans dels Serveis religiosos han fet i continuen fent en aquesta situació de pandèmia un esforç molt gran, ja que l'Església fa el que sempre ha fet que és acompanyar els malalts i alliberar a les persones de les seves pors. I a més, hem ampliat aquest acompanyament atenent les trucades dels familiars que volen parlar amb ells i el que més ens omple és aquesta petita paraula «gràcies» que ho vol dir tot i que serveix de nexa entre els seus estimats ingressats i les famílies.

En els darrers anys, dins de l'àmbit de la sanitat i de la Pastoral de la Salut s'ha anat estenen el concepte de la «humanització» de l'assistència i de la pastoral, que no és més que posar la persona en el centre de l'atenció assistencial i l'acompanyament pastoral. Vol dir fer més humana aquesta atenció, i això requereix tenir present fins i tot les coses més simples com el mantenir-se comunicat i interrelacionat amb els altres, fins i tot, que el bé individual d'estar present i ser atès amb dignitat estigui per sobre del propi tractament assistencial de la malaltia.

Significa tornar a posar en el centre la fragilitat de l'ésser humà: donar a cada persona el que necessita, especialment als més vulnerables. Per això aquesta pandèmia ens examina a tots d'aquesta humanització als centres i als que tenim la tasca d'acompanyar-los tant assistencialment com pastoralment. No podem oblidar que ara i sempre, els hospitals i els centres sanitaris es revelen com a llocs preferents per a ells, on es fa present cada dia l'amor de Déu. Davant del sofriment dels pacients i la desassossegant espera de les famílies, la companyia del capellà resulta confortant fins i tot en el silenci del comiat, quan el consol i la misericòrdia de Déu no es poden expressar en paraules.

Testimonis

2020. La Setmana Santa de la pandèmia

SEBASTIÀ AUPÍ

Prevere del bisbat de Girona

capellà sanitari a l'Hospital universitari Dr. Josep Trueta i al Parc Hospitalari Martí Julià de Girona

Haviem començat la Quaresma amb tota naturalitat, sense ensumar res del que ens vindria a sobre. De cop i volta irromp a les nostres vides, capgirant-ho tot, el Covid-19.

Un servidor, com a capellà sanitari a l'Hospital universitari Dr. Josep Trueta i al Parc Hospitalari Martí Julià de Girona, veu que la Setmana Santa serà molt diferent, perquè

les celebracions del Tríduum Pasqual passaran a ser vivències amb gent que et farà adonar que el Dijous, Divendres i Dissabte Sant són un Misteri de Déu en les nostres vides.

Les persones del Dijous del Sant, et recorden el recolliment, l'expectació i el dubte de Jesús amb els deixebles al Cenacle primer i després a Getsemaní. Un espai, ara, ple de bates blanques, que expressen també totes les seves inquietuds i somnis. Uns moments, on un canvi d'equip de protecció individual, l'esmorzar, dinar... suposava una excusa per compartir amb sinceritat la Vida.

Una sinceritat que amb les noves tecnologies (les *tàblets*) revivíem el misteri de la comunió, de la proximitat dels uns amb els altres només podent veure els més estimats.

Però, no tot han estat complicitats. També, malauradament, s'ha fet present l'adversitat de la Mort. Una mort dolorosa i injusta, que ens ha fet adonar de **les persones del Divendres Sant** que no entenen de cap manera la Mort en Creu. Avui es tracta de la mort sense la companyia dels més íntims de la casa, sol i en un hospital. Una mort dura i sense paraules, on la presència d'un anava carregada de molts noms i cognoms que volien fer costat, sense poder ser-hi presents.

I finalment, **el Dissabte Sant**, que amb l'espai de silenci, que conjuntament amb l'equip de Suport Emocional Professional del Trueta vam habilitar davant una gran vidriera amb vistes a Girona, on volíem que tothom, des del silenci, intuís les paraules de consol i de pau, que no responen preguntes, però que ens fan adonar que tots com a imatges del Bon Pastor, som cridats a estimar i deixar-nos estimar en la senzillesa del dia a dia. Són els petits ensenyaments dels records d'agraïment per iniciar un dol saludable.

Aquest ha estat inesperadament, i sense haver-lo buscat ni previst, el Tríduum Pasqual viscut en l'adversitat del Covid-19 a l'hospital. Una experiència que amb senzillesa comparteixo per fer-ne pregària.

Treure bè de tot mal

JOSEP MARIA TURULL

*prevere de l'arquebisbat de Barcelona
rector de la parròquia i basílica de la Sagrada Família*

Aquesta pandèmia que estem vivint m'ha afectat a mi ben directament. Jo em pensava que no m'enganyaria el coronavirus, però sí que ho va fer. I em va donar uns divuit dies de febre, entre el confinament total a casa i després a l'hospital, havent d'acabar amb un nou confinament, aquest cop en un hotel medicalitzat. Tot i que ha estat un període llarg de patir la malaltia, gràcies a Déu, no ha estat greu.

Fruit d'aquesta experiència, en voldria destacar una sèrie d'elements positius que n'he tret.

1. *La proximitat de la gent*

Al llarg dels dies d'estada tant a l'hospital com a l'hotel i també després, han estat moltíssimes les trucades o videotrucades dels feligresos, familiars i amics. Un signe de la intensitat de la seva proximitat i de la seva pregària demanant la meua guarició. Ha semblat com si la llunyania física es reconvertis en proximitat telemàtica. I això ha fet que ens sentíssim més a prop, més units, més solidaris uns dels altres. I aquesta proximitat l'he detectat també entre tots els membres de la parròquia i de les famílies. De ben segur que molts no havien tingut tant contacte directe com ara l'han tingut telefònicament. Així s'han manifestat i fet més intensos els llaços d'aquesta gran família que és l'Església, com de ben segur també s'han intensificat els de moltes famílies entre elles. Val la pena que trobem la manera de no perdre aquesta atenció mútua!

2. *L'expertesa i vocació del personal sanitari*

Cada dia els aplaudim a les vuit del vespre, i fem molt ben fet! Jo en puc donar fe en primera persona. I no eren només els metges i les infermeres, sinó també els auxiliars i el personal de neteja i els sacerdots de l'hospital i tothom qui s'hi movia. Veure com, malgrat tot, mantenien el bon humor i el tracte atent, delicat i alegre en tot moment, fa que ens hàgim de treure el barret tres vegades davant d'ells. I em fa pensar que valdria la pena que també nosaltres n'aprenguéssim d'ells per enfrontar les dificultats de la vida.

3. *L'aturada per a una represa diferent*

Aquest coronavirus ha portat a una aturada ben gran del país i en molts casos total per a algunes persones. També per als preveres ha suposat una supressió de moltes tasques habituals. Però crec que tots podem treure bé d'aquest mal. I aquesta aturada forçada ens pot ajudar a mirar detingudament la vida que portàvem, sovint molt accelerada a causa dels múltiples encàrrecs que hem de rebre, i replantejar-la de cara al futur. Ha estat, de ben segur, un temps per a pensar el que fèiem i el que haurem de fer. I en aquest camp, segur que ha estat un temps per estar més atents als més vulnerables i als qui ho esdevindran a partir d'ara també per raó de l'economia.

4. *Una Església en sortida*

Precisament en aquests temps d'estar tancats a casa per evitar possibles contagis, l'Església ha estat més que mai en sortida, ja que mitjançant tots els mitjans tecnològics ha mirat d'arribar a totes les llars i molta gent s'ha trobat amb aquesta possibilitat i fins i tot l'han pogut aprofitar aquells que potser no eren massa creients. En aquest sentit, no han parat de multiplicar-se les iniciatives a totes arreu, moltes de les quals arriben per quedar-se i per omplir un buit que va més enllà d'aquests temps de pandèmia.

Covid-19 superat: «La meva vida té sentit pels altres»

CARLES MUÑIZ

*prevere del bisbat de Sant Feliu de Llobregat
delegat diocesà de joves*

Dimecres 15 d'abril van donar-me l'alta, després d'estar tres setmanes a l'Hospital de Bellvitge, una de les quals a la UCI. Començo pel final. Quan vaig sortir de l'UCI i vaig poder parlar amb les meves germanes, les vaig notar més que contentes, exultants... Per què aquella alegria? Ho vaig entendre l'endemà, parlant amb el metge: durant dues nits els hi havia donat molta feina, la meva situació va ser molt crítica, fins i tot de morir. Aquesta dada va fer canviar totalment la meva percepció: jo havia estat bé a l'hospital, no tenia dolor ni sensació d'ofec, hi havia altres persones entubades, jo no... això em feia pensar que jo no estava tan greu, i en canvi...

El divendres que vaig anar a urgències no volia molestar a ningú. Intentava viure la responsabilitat com a ciutadà, fer el que calia, senzillament. No hi vaig anar fins que no m'ho va dir el metge, per a no augmentar la saturació del sistema sanitari. I un cop allà, a confiar en els professionals i deixar-me fer. Volia viure-ho també com a home creient i com a prevere, i vaig tenir-ne ocasions. A urgències feien grups de 20 persones i havíem d'esperar-nos entre 5 i 8 hores, per tenir els resultats del Covid-19. Ens vam ajudar a estar més còmodes, a que tothom tingués aigua, a repartir el sopar quan ens el van portar. I la meva consciència era de ser prevere allà, ser deixeble-apòstol enmig del poble on som enviats. De fet, a Bellvitge, entre els pacients i els treballadors, hi ha molta gent del Prat que em coneixen.

Interiorment, dues motivacions m'acompanyaven anant a l'hospital: les paraules del Pare nostre «faci's la vostra voluntat» i les de l'apòstol Pau, «tant si vivim, com si morim, som del Senyor». Són dues motivacions a les que intento ser coherent al llarg de la meva vida, tot i amb dificultats. No tinc cap pressa per morir-me, però quan arribi el moment vull estar preparat, i fer la voluntat de Déu ha donat sentit a la meva vida.

La Setmana Santa a l'hospital ha estat una bona experiència. A la UCI, diumenge de Rams vam riure amb els infermers perquè no sabien en quin dia vivíem ni el sentit de la festa de Rams i vam poder parlar-ne, i els següents dies també. A planta, el cos no m'acompanyava per seguir les celebracions litúrgiques per la televisió. A les nits, girava la butaca cap a la finestra i feia una estona llarga de silenci a partir del que celebràvem aquell dia. Sí que vaig seguir la litúrgia de la Paraula de la Vetlla Pasqual emesa des de Montserrat. I la Pasqua, amb molta consciència de VIDA.

Però la perla d'enguany, el Dissabte Sant! En aquests anys, la vida pastoral i litúrgica fa que tot el dissabte estiguem preparant «coses» pasquals per a la Vetlla, per a l'endemà. Sempre he tingut ganes de poder viure un Dissabte Sant en silenci, esperant, recordant a Jesús, escoltant el cor que espera la vida. I una imatge, la del foc pasqual. El foc genera un

corrent d'aire que et xucla, et porta cap al foc. Aquests anys al Prat, al voltant del foc, després d'una estona de pregària, el meu pensament era de disponibilitat a l'Esperit, de deixar-me moure pel vent del foc i esdevenir un home nou.

Aquest any, ho he pogut fer tot!!! Dissabte Sant va ser un dia de silenci, d'espera, d'expectació, de desig,... i de restar disponible a l'acció de l'Esperit que ho fa tot nou.

Ara estic aprofitant els dies de confinament per recuperar la força física, seguint els exercicis que m'han indicat els «fisios», caminant pel pati de la rectoria. M'he posat en marxa en moltes qüestions que puc fer sense sortir, resseguint realitats diverses de la parròquia... Estic content i emocionat. Parlant amb algunes persones he plorat, i també sol, tant a l'hospital com a casa.

Tinc ganes de trobar-me amb la meva família i amb tants bons amics. No sé com agrair-los tot el que s'han preocupat i han pregat per mi. Crec que d'aquestes setmanes surto renovat en el compromís de tenir cura de la vida, de la meva i de la dels altres, i que la meva té sentit per als altres. Em sembla que no som del tot conscients de la situació que ens ve a sobre: caldrà vetllar per la vida, l'amor, la fraternitat i la justícia, dels nostres germans i germanes. I amb la confiança que el Ressuscitat farà sortir coses bones de tot plegat.

Des de la residència d'ancians

RAMON CABANAS ANTICH
*prevere del bisbat de Vic
jubilat*

Em dic Ramon Cabanas Antich, farà seixanta-dos anys que sóc capellà. Nascut a Olost (Lluçanès) l'any 1931, la meua vida ministerial ha estat molt variada. Vaig iniciar-me de vicari a Sant Llorenç Savall, Calaf i Manresa. Seguidament vaig incorporar-me al Bisbat de Barcelona, essent capellà de clínica a Sabadell, allà vaig tractar amb Sor Genoveva Masip. Durant un bon temps assistia espiritualment la Ciudad de los Muchachos d'Ourense, que dirigia el P. Silva.

Més tard la meua vida ministerial es va vincular amb la Companyia Transmediterranea, viatjant molt a Guinea Equatorial, quan encara era colònia espanyola. Varen ser set anys en la meua vida de capellà.

Finalitzada aquesta etapa, dos anys a la Parròquia de Betlem a Barcelona, rector de l'Almúnia i de Sant Quintí de Mediona al Penedès, durant set anys més. I quan el Bisbe Josep M Guix va ser nomenat bisbe de Vic, vaig incorporar-me de nou a la diòcesi. Durant un grapat d'anys vaig ser rector d'Osor i capellà de la Mare de Déu del Coll, així

com capellà de l'Hospital Sant Jaume d'Olot. Col·laborava ajudant el treball pastoral en la veïna diòcesi de Girona.

Darrerament, vaig ingressar com a resident a la Clínica Sant Josep de Vic (Germanes Josefines de la Caritat), per motius de salut i d'edat. Les Germanes Josefines van ser fundades per la Mare Caterina, una senzilla dona lluçanesa, que en el segle XIX va dedicar-se a ajudar persones malaltes i afeblides per la vellesa, iniciant aquest institut religiós.

Respecte a la vivència personal en tota aquest trasbals sanitari, us diré que a primers d'abril em van detectar que tenia la COVID 19 com algun altre resident. Vaig començar amb mal de cap, després tos, febre i finalment un ofec persistent. Mai vaig sortir de la residència, van considerar que si m'ingressaven en un centre sanitari podia ser la meva fi. Diàriament només tenia la visita del metge i una germana josefina que m'assistia. Aquest aïllament impressiona molt.

Han estat per a mi, uns dies de solitud, incertesa i preocupació constant. Vaig deixar de mirar la televisió perquè veient les xifres diàries de defuncions em deprimia moltíssim. Tot i tenir fe, si ho hagués de tornar a passar, només voldria que Déu se m'emportés abans.

Hi va haver moments d'ofec persistent que vaig sentir una mena de por estranya, us ho asseguro. I quan em vaig anar millorant, em costava situar-me i la medicació i el cansament m'han limitat molt. Gràcies a Déu, d'aquesta ens n'hem sortit i fa un parell de dies m'han fet la prova i ja he donat negatiu!

Pensant en aquest trasbals que s'està vivint, crea una incertesa enorme en les persones. Jo mateix, pensar que fins el juliol no em podran venir a visitar familiars i amics... són molts dies. Sort del telèfon!

Em fa rumiar també, que en el món hem canviar moltes maneres de fer, hem de ser conscients que no tot s'ha fet bé. Tan preparats que ens sembla que estem, però no som els reis del món. Més aviat, som ben poca cosa.

Acompanyant en temps de pandèmia

FRA JUAN FELIPE RODRÍGUEZ AGUDELO
Franciscà Caputxí (Convent de Pompeia)

M'han demanat posar per escrit algunes ratlles sobre l'experiència personal del Servei d'Atenció Espiritual i Religiosa (SAER), realitzat des de l'equip de Pastoral de la Salut de l'arquebisbat de Barcelona a l'Hospital Clínic, en aquest temps de pandèmia generalitzada que estem travessant a nivell mundial.

Vaig arribar a formar part de l'equip del SAER de l'hospital Clínic el 8 d'abril de 2019. Això vol dir que es va desencadenar aquesta terrible pandèmia quan portava prop d'un any col·laborant-hi. Som un equip de quatre preveres.

L'experiència d'exercir com a agent pastoral en el camp de la salut hospitalària és molt nova per a mi. Ara bé, abans de ser frare caputxí vaig exercir com a treballador social a Colòmbia durant alguns anys en el camp de l'assistència social i de la teràpia familiar amb enfocament sistèmic. Això suposava una certa interacció amb altres sectors, institucions i disciplines assistencials.

Davant del repte que suposava formar part d'un equip d'agents pastorals del SAER vaig sentir la necessitat de fer formació continua en aquest camp, assistint a les jornades de reflexió i capacitació programades des de la Pastoral de la salut de l'Arquebisbat.

Amb el pas dels anys he anat comprenent que el Senyor és l'amo de la història i que anem fent petites passes endavant de manera providencial, i moltes vegades sense adornar-nos que Ell ens porta de la mà. Considero molt oportú el que va dir l'Antoni Puigverd en un recent article a *La Vanguardia* del dia 23 de març de 2020: "Presumíem, gràcies al progrés de la genètica, d'haver suplantat Déu... Doncs bé, un petit organisme, que no arriba ni a ser una cèl·lula, ens ha fet agenollar-nos".

Poden ser, si volem, moltes les ensenyances, les oportunitats per créixer a partir d'aquesta pandèmia. Pot ser un moment de *kairòs*, de gràcia, de reflexió que il·lumini la nostra ruta i que ens ajudi a reorientar i a reconduir visions i camins empresos massa individualistes i centrats en el rendiment econòmics que potser no ens estaven conduint enlloc. Crec, doncs, que tenim l'obligació de reflexionar sobre nous camins més fraterns, on l'empatia, la cultura del trobament, tan recomanada pel Papa Francesc, es prioritzi i doni fruits en el bé comú i de germanor.

Davant les moltes dimensions d'aquesta pandèmia que ens ha canviat de manera sobtada la nostra vida quotidiana, voldria fixar-me i compartir-vos la meva petita experiència com a religiós.

En un primer moment, decretat l'estat d'alarma i confinament, hem hagut de suspendre totes les activitats de culte i d'assistència a l'hospital. La raó fonamental era per evitar la propagació del virus, i crec que degut a la novetat que el virus comportava, no estaven del tot clars tots els protocols d'actuació.

Recordo que inicialment per poder brindar l'acompanyament espiritual als malalts de Covid-19, necessitàvem comptar amb una formació bàsica i indispensable sobre les mesures de protecció per evitar encomanar i escampar el virus a l'hospital. Es requeria a més a més l'EPI (Equip de Protecció Individual), que inicialment era molt escàs i que era d'ús prioritari per al personal sanitari. Per aquesta raó en la fase inicial no vam poder prestar el servei d'atenció espiritual.

Em feia moltes preguntes, també rebia trucades i missatges interpel·ladors i, de vegades, puc dir que em sentia una mica com jutjat, sobretot perquè aquests missatges provenien de gent d'Església, gent que segurament també estaven preocupats per la situació. Em deien: ¿Què fa l'Església ara? Alguns coneixien la limitació dels equips, i em deien: ¿Com

va per l'hospital? Sentia una mica de pressió. Això sí, em reconfortava saber com nosaltres els caputxins a Pompeia, en comunió amb tota l'Església, cada dia en l'oració del matí i del vespre ens uníem espiritualment en l'oració per tots els malalts i les seves famílies, pel personal sanitari, i també pel governants i les dures decisions que els tocava prendre. Mentre a les vuit del vespre els ciutadans feien aplaudiments nosaltres pregàvem, i així ho continuem fent.

Convisc en una comunitat de deu frares, sis dels quals són ja molt grans, i això també em mantenia en tensió per ser germans que entraven dins del perfil de risc. Per tant, també havia de pensar en ells i evitar el perill de contagiar-los. Sovint em voltava pel cap l'experiència del nostre fundador sant Francesc amb el bes al leprós.

En el camp de l'atenció directa que vam poder realitzar a l'hospital un cop ja es va disposar d'equips de protecció, també per a nosaltres, voldria dir que el contacte amb els malalts, tant els qui travessaven pel seu final de vida com els qui se n'han pogut sortir, ha estat molt colpidor. Un cop ets dins de l'hospital, et dones per complet a la tasca i fins i tot se t'oblida que passa el temps.

Com tots sabem, els qui patien el contagi estaven sotmesos, pel bé d'ells i el de tots, a mesures de protecció molt estrictes i això comportava moltes restriccions. Et trobaves doncs persones sobretot grans, encara que també adults no tan grans, que tan sols podien estar acompanyats i ser atesos pel personal sanitari, de qui s'ha de dir que eren i són com àngels de carn i ossos vestits de blanc, sempre amb un somriure encara que estiguessin extenuats.

Per poder prestar l'atenció és indispensable la utilització de l'EPI, i s'ha de saber com es fa. Potser de tot el servei d'atenció espiritual, posar-te l'equip, almenys per a mi, tot i ser conscient que és indispensable és el que se'm fa més feixuc i avorrit. Primer perquè entrar amb l'EPI suposa i genera una barrera i una distància amb el germà atès i també perquè requereix molt de temps en l'acompliment del protocol que es resta a l'atenció.

Moltes vegades, l'únic recurs amb el que podies comptar en la visita i l'acompanyament al malalt era la mirada, i a vegades, també una mica restringida perquè la careta estava entelada, i la veu distorsionada per l'ús de la mascareta. A més, feia molta calor i senties com si t'ofeguessis.

Juntament amb els camils Eliseo i Carles i amb el paül Samuel, formem l'equip del SAER del Clínic. Vam acompanyar una religiosa de l'Encarnació, la Maria del Carmen que al cel sigui. Ella demanava el servei religiós constantment, del qual estava molt agraïda. Quan la visitava i li portava la comunió recobrava les forces i deia sentir-se feliç i no tenir cap por a la mort.

Com que l'emergència respiratòria va fer que el personal sanitari se l'emportés d'urgència de la seva comunitat i convent cap a l'hospital, ella va arribar desproveïda de moltes coses necessàries com les seves ulleres, el seu rosari, la seva creueta... En aquell moment travessàvem per una fase crítica en la qual les visites i la interacció amb ella era molt restringida. A més, estava molt delicada i les seves germanes de comunitat tampoc no podien ni sortir ni visitar-la per estar també dins del grup de risc per ser grans.

Un matí, un parell de dies abans de la mort de la germana Carmen, vaig rebre una trucada al “busca” de l’hospital de la Cristina, cap d’infermeria on estava ingressada la germana. Em va dir que la Carmen havia demanat una creueta, que quan hi anés n’hi portés una. Cal dir que la Cristina és una dona molt compromesa, sensible i col·laboradora amb tot el nostre equip de la pastoral de la salut. La Cristina, en veure que la germana li demanava de tal manera la creueta, va anar al seu despatx i en va cercar alguna, però no en tenia cap, i el que se li va acudir mentre jo arribava va ser imprimir-li una imatge d’una creueta trobada per internet, i penjar-la a la paret just davant del seu llit, un gest preciós que va ajudar i tranquil·litzar molt la germana Carmen.

Amb aquesta història tan bonica vull fer referència a la immensitat d’amor i detalls invisibles, de tanta humanitat i generositat, que tants germans nostres sanitaris van fer i fan, i que tantes vegades passen inadvertits. I s’ha de dir també que els hem de cuidar i valorar perquè ells son els principals receptors i captadors de les diferents demandes, inquietuds i sensibilitats en el camp religiós i espiritual.

L’hospital va començar fa unes setmanes una campanya de detecció preventiva del coronavirus de tot el seu personal. Per això el passat 6 de maig l’hospital va convocar tot l’equip de la pastoral de la salut per fer-nos la prova del Covid-19 per evitar la seva propagació, i tots hem donat negatiu. Almenys per mi, tot i ser conscient d’haver acomplert tots els protocols i mesures de protecció i seguretat en el servei, no deixa de ser sorprenent. A més, he de dir que, malgrat el meu contacte directe amb els pacients contagiats, cap dels meus germans grans de la comunitat fins ara ha resultat afectat.

Dins la raresa, duresa i dolor d’aquest temps de pandèmia, d’alarma i confinament excepcional hi ha hagut certs aspectes positius. En l’àmbit personal, també he pogut gaudir una mica de temps de silenci, quietud, reflexió, descans i soledat. I, en el nostre cas va ser també una oportunitat per conèixer, compartir i aprofundir la vida amb els germans en comunitat.

Viure aquesta pandèmia em sembla que ens permetrà tenir en compte la nostra veritable condició i petitesa i fer-nos més conscients que estem exposats a la ferida, a la malaltia, al dolor, al fracàs i a la mort. Crec que com a humanitat se’ns obre un llarg camí, una nova etapa plena de reptes a diferents nivells: humans, espirituals, ètics, materials, polítics, etc.

En el camp de l’acompanyament als malalts es fa necessari tenir una formació continuada. Crec que tots plegats hauríem d’avançar en la comprensió i la integració de la malaltia i la mort com un “episodi vital” que reclama sentit, i com un dels "esdeveniments fonamentals de l'existència". Per això, cal acceptar i integrar també la nostra finitud, vulnerabilitat i fragilitat i aprofundir cada dia més en la necessitat urgent d’obrir-nos a l’altre i de conrear una cultura de trobada i germanor.

Com agents de pastoral de la salut hem de tenir molt present que, tant els professionals sanitaris com nosaltres, estem en contacte amb aquest dolor i fracàs i això no sols requereix de formació tècnica, sinó també de saviesa i maduresa humana. La nostra tasca fonamental amb els germans malalts, és fer present la Bona Nova de Jesús i la força

humanitzadora del seu missatge, tot defensant la seva dignitat i l'atenció integral al malalt, i això també comporta tenir en compte el recolzament de les famílies.

Un repte gran és que com a agents pastorals de la salut siguem tinguts en compte en els grups de treball interdisciplinar, així com en els comitès de Bioètica que les darreres dècades han estat tan positius i que han ajudat a avançar i millorar en la humanització del món sanitari i en l'atenció digna dels malalts. En un món com el d'avui sembla que existeix un dèficit i un buit en la comprensió de l'esser humà com a ésser integral, amb necessitats espirituals, i que per tant la seva atenció ha d'apuntar a la salut integral: física, psíquica, espiritual i social.

També és important enmig de la societat líquida, freda, consumista, descartadora, selectiva i superficial que planteja la postmodernitat, recuperar el valor dels sentiments, de l'amor, les emocions i de la transcendència enfront a la raó pura i la hipertecnificació. M'ha agradat llegir un manifest de la Comunitat de Sant'Egidio en el que ens convidaven a reflexionar en contra d'un model de sanitat selectiva on els ancians no tenen cabuda. Crec que és un ressò clarivident de l'anomenada "cultura del descart" que s'estén per tot arreu i contra la qual tant ens adverteix el sant pare Francesc.

Un bisbe ens parla

Perquè puguis contar i gravar en la memòria, la vida es fa història

+ ANTONI VADELL I FERRER

bisbe, auxiliar de Barcelona

Aquest és el títol del Missatge del Papa Francesc per a la Jornada Mundial de les Comunicacions socials d'aquest any. El Sant Pare diu que «per no perdre'ns necessitem respirar la veritat de les bones històries: històries que construeixen, no que destrueixen; històries que ajudin a retrobar les arrels i la força per avançar junts».

Que encertades aquestes paraules! Ja que poques vegades som tant conscients com ara de fer història en la vida. Sí, en la pandèmia del Covid-19 crec que tots hem tingut la intuïció estem vivint un canvi d'època, i aquest serà un moment històric. Certament, un moment molt dolorós a molts de nivells: mort de persones estimades, sense que ens n'hàgim pogut acomiadar; l'experiència del confinament, del tancament a casa i la cancel·lació de tots els plans i programes; la dolorosa pèrdua de feina per a molts, etc... Però també en aquesta història hi ha una altra cara de la moneda: hi ha hagut molta gratuïtat, entrega, amor, tendresa... I, entre moltes altres institucions, organismes i persones, l'Església també ha col·laborat en fer aquesta bella història. Em referiré especialment a l'Església de Barcelona, perquè és la que més conec, però penso que és botó de mostra del que s'ha viscut a les altres diòcesis.

En aquesta experiència de confinament hem pogut descobrir una Església que sortia per fer-se present a totes les esglésies domèstiques, a les llars familiars, a les residències i hospitals... Especialment ens han ajudat les xarxes socials. Moltes parròquies han intentat acompanyar, a través d'aquests mitjans, les persones de la comunitat: a través de la missa per *streaming*, o les catequesis, o alguna reunió o grup de *whatsapp*... Parròquies que han fet recessos virtuals, o reunions telemàtiques dels consells... I cal dir, que tot i no haver-hi celebracions litúrgiques amb la comunitat, moltes esglésies han restat obertes per si algú volia pregar o ser escoltat o rebre el sagrament del perdó.

El dejuni eucarístic dels fidels i el dejuni de poble per part dels preveres (misses amb absència de fidels) ha estat una experiència de creixement: per uns, de descobrir la profunditat de la comunió espiritual i pels altres, de l'apertura de cada eucaristia, no només a les persones que tenim davant, sinó a tot el Poble de Déu de l'Església Universal... L'enyorança segurament ens ha ajudat a donar un significat nou al Cos de Crist, tant a l'Eucaristia com a la comunitat.

Sens dubte hem fet menys reunions, excepte les telemàtiques i menys activitats col·lectives, però hem descobert noves formes d'acompanyar personalment. Potser ens cal prendre nota d'aquesta prioritat.

Les diferents delegacions i secretariats també han intentat estar molt actius, acompanyant, oferint materials catequètics, o exercicis espirituals i encontres virtuals, o meditacions que es difonien per la xarxa.

Un capítol important ha estat als hospitals. Perquè hem descobert una nova faç de l'Església. Per una part, hem patit molt la manca de material sanitari com els *EPIs*, que ha dificultat molt l'acompanyament pastoral tant dels preveres, diaques i laics que treballen als hospitals des del secretariat de pastoral de la salut. Si bé, cal dir que de totes les experiències es podria editar un llibre, perquè és impressionant el que s'ha viscut, i com enmig de tant de sofriment i fragilitat hem pogut reconèixer el Senyor. Però també una gran experiència ha estat descobrir que la presència de l'Església als hospitals no només es troba en els capellans o agents de la pastoral de la salut, sinó en tants de metges, personal d'infermeria, auxiliars i altres persones del servei hospitalari, que són cristians, i que també són instruments del Crist devora el capçal del llit dels malalts. Han estat capaços d'exercir el sacerdoci comú dels batejats acostant-se al Crist sofrent en els germans als que atenien amb esperit apostòlic: parlant-los de la fe, resant amb ells, oferint-los mil serveis amb exquisida tendresa, com ens va ensenyar a fer-ho Jesucrist. Ha estat corprenedor sentir alguns testimonis. Ja ho sabíem que eren Església. Sé que no estic descobrint res nou; però també ens cal prendre nota... Potser cal que cuidem més el seu acompanyament, perquè són clarament deixebles missioners d'aquesta Església en sortida.

Ja que ens costava fer-nos presents als hospitals, degut a la situació de saturació, obrírem un servei de correu electrònic (atencioespiritualhospitalaria@arqbcn.cat), perquè qui volgués ser acompanyat, ja fos malalt o familiar, pogués demanar ajuda, i un dels nostres agents de pastoral de la salut es posaria en contacte amb ells a través d'una trucada o vídeo-trucada.

També pensàrem que potser totes les persones que estaven treballant als serveis públics (policia, bombers, vigilants, serveis essencials...) en algun moment podien sentir-se desbordades i amb necessitat de ser escoltades i acompanyades. Per això oferírem també un número de telèfon i una adreça d'e-mail (espiritualbarcelona@gmail.com) perquè qui vulgues ens enviés un missatge, i també algú es posaria en contacte amb ells, per escoltar-los.

Cada un d'aquests serveis d'atenció tenien un responsable i un equip.

En un moment donat, tant des de l'Ajuntament de Barcelona com des de la Generalitat ens demanàrem si els podíem oferir alguns espais per instal·lar hospitals de campanya i llits. Vam oferir-los quatre esglésies i també moltes cases d'espiritualitat van oferir els seus llits. Afortunadament no va ser necessari, però estàvem a punt. També dir que una de les nostres cases d'espiritualitat ha estat alberg de personal sanitari i capellans que atenien els malalts de Covid-19 directament.

Davant el tancament dels serveis de vetlla i cerimònies als tanatoris i alhora la impossibilitat per celebrar el dol per part de les famílies, ja des del principi del confinament oferírem la possibilitat de recordar els noms a la missa dels diumenges a la tarda de la Catedral de Barcelona, que ha presidit el Sr. Cardenal. La família que volgués ens podia enviar el nom dels seus familiars difunts a un altre correu electrònic (difunts@arqbcn.cat) i podien unir-se espiritualment a la missa a través de Ràdio Estel i el Canal *youtube*. Durant les setmanes d'extrema gravetat hem arribat a anomenar més de 200 difunts.

El que no hem fet a través de la gramàtica virtual ha estat l'atenció de Càritas, que com moltes altres institucions solidàries, han mantingut les portes obertes per atendre els més desvalguts. Totes les Càritas parroquials, coordinades per la diocesana s'han desviscut per ajudar els més necessitats. I val la pena destacar que com que les persones que normalment integren els grups de voluntaris de les Càritas parroquials són persones majors, i per tant, en edat de risc, molts de joves de les nostres parròquies, animats per la Delejovent, o dels nostres moviments juvenils, entre ells, minyons, scouts d'Europa, esplais, acció catòlica, etc... així com molts universitaris cristians s'han ofert voluntaris... En un cap de setmana que vam fer una crida a través de les xarxes arribarem a ser quatre-cents voluntaris joves. S'oferiren per Càritas i per si els necessitéssim pels hospitals de campanya. Aquestes notícies no surten normalment als mitjans de comunicació, però cal gravar-les en la memòria, perquè fan història.

Crec que també val la pena destacar que hi ha hagut un grup de capellans joves que es van oferir per anar trucant els capellans majors que estaven sols, per si necessitaven alguna cosa; i des de l'arquebisbat també s'ha ofert un servei de *càtering* i de neteja de roba als capellans que ho necessitessin.

Tant de bo que aquests capítols, que són part de la història de la pandèmia puguin també gravar-se en la memòria per poder ser part de la nostra història com a Església.

Gràcies, gràcies a tots! Podem dir amb humilitat, però també amb gran goig que, malgrat molts de mancaments, l'Església, la comunitat cristiana, ha sabut estar amb dignitat i generositat en el seu lloc.